

XÂY DỰNG BIỆN PHÁP DẠY HỌC DÂN CA QUAN HỌ CHO TRẺ 5-6 TUỔI THEO HƯỚNG TRẢI NGHIỆM

NGUYỄN THỊ HIỀN

Email: Kimhien050194@gmail.com

Học viên K16 – LL & PPDH Âm nhạc, Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương

BUILDING MEASURES FOR TEACHING QUAN HO FOLK SONG FOR 5-6 YEAR OLD CHILDREN IN EXPERIENCE ORIENTATION

TÓM TẮT

ABSTRACT

Âm nhạc nói chung và dân ca Quan họ nói riêng gắn liền với đời sống bình dị của con người từ khi hình thành bào thai trong bụng mẹ, sinh ra với những bài hát ru, cho đến khi từ già cỗi đời với những lễ nghi tín ngưỡng. Đó là thứ ngôn ngữ riêng gắn kết con người với con người trên mọi phương diện của cuộc sống. Dân ca ở mỗi địa phương khác nhau đều có những tiết tấu, giai điệu đặc trưng khiến nó trở nên độc đáo và mang bản sắc riêng. Riêng về quan họ là thể loại dân ca vô cùng đặc sắc và khác biệt. Dân ca quan họ có giai điệu đa dạng, các làn điệu rất phong phú, được truyền lại trong dân gian từ thế hệ này đến thế hệ khác theo phương thức truyền khẩu. Dạy học hát dân ca Quan họ cho trẻ em giúp bồi dưỡng tình yêu quê hương, đất nước cho các em ngay từ khi còn nhỏ dựa trên cơ sở những đặc điểm giọng nói, tâm sinh lý, phù hợp với lối sống, phong cách của quê hương. Đưa dân ca Quan họ vào chương trình giáo dục cho trẻ mầm non góp phần gìn giữ và bảo tồn di sản dân tộc, là truyền lại điều quý báu cho thế hệ tương lai. Vì vậy, việc bảo tồn và phát huy dân ca Quan họ cho thế hệ trẻ mầm non, tạo cho trẻ một nền tảng vững chắc là một việc làm thiết thực nhằm giữ gìn bảo vệ và phát huy bản sắc văn hoá dân tộc.

Từ khóa: Quan họ, dân ca Quan họ, Dạy học hát dân ca Quan họ, Trải nghiệm, Dạy học theo hướng trải nghiệm, trẻ 5-6 tuổi

Music in general and Quan Ho folk songs in particular are associated with the simple life of people from the moment the fetus is formed in the mother's womb, from birth with lullabies, until death with religious rituals. It is a unique language that connects people to people in all aspects of life. Folk songs in each different locality have characteristic rhythms and melodies that make it unique and have its own identity. As for Quan Ho, it is an extremely unique and different folk song genre. Quan Ho folk songs have diverse melodies and rich melodies, passed down from generation to generation by word of mouth. Teaching Quan Ho folk songs to children helps foster love for the homeland and country from an early age based on voice and physiological characteristics, suitable for lifestyle and style of homeland. Including Quan Ho folk songs in the educational program for preschool children contributes to preserving and preserving national heritage, passing on precious things to future generations. Therefore, preserving and promoting Quan Ho folk songs for the preschool generation, creating a solid foundation for children, is a practical job to preserve, protect and promote national cultural identity.

Keywords: Quan Ho, Quan Ho folk songs, Teaching Quan Ho folk songs, Experience, Experience-oriented teaching, 5-6 year old children

MỞ ĐẦU

Âm nhạc dân tộc có tính chất giáo dục cao và góp phần phát triển toàn diện về nhân cách cho trẻ, mang đậm phẩm chất giáo dục đạo đức, giúp trẻ hình thành tình yêu quê hương dân tộc một cách tự nhiên và hiệu quả nhất. Khi trẻ tiếp xúc với dân ca được nghe, tìm hiểu về các bài dân ca, trong quá trình ấy trẻ sẽ dần tiếp thu được cái hay, cái nét đẹp trong dân ca, chính nhờ vậy, sẽ dần hình thành tình cảm yêu thích dân ca. Thông qua những làn điệu dân ca nói chung hay Dân ca Quan họ nói riêng, sẽ giúp trẻ dễ cảm nhận về nét đẹp di sản quê hương, những tinh hoa văn hóa đã được lưu truyền từ bao đời mà ông cha đã dày công sưu tầm và gìn giữ.

Trong những năm qua, bậc giáo dục mầm non đã tổ chức đưa một số hoạt động cho trẻ trải nghiệm về học dân ca Quan họ tại trường, các hoạt động này được đa số phụ huynh hưởng ứng. Tuy nhiên các hoạt động này chưa được xây dựng nội dung cụ thể, các phương pháp dạy học còn tùy hứng, công tác kiểm tra, rút kinh nghiệm để tổ chức hoạt động dạy học dân ca Quan họ đạt hiệu quả thì chưa thấy thực hiện. Trong bài báo này, tác giả xin được bàn về cách dạy học hát dân ca Quan họ cho trẻ em thông qua việc xây dựng các biện pháp dạy học phù hợp với độ tuổi và khả năng tiếp thu của trẻ.

NỘI DUNG

1. Sơ lược về quan họ và vai trò của quan họ đối với trẻ 5-6 tuổi.

1.1. Sơ lược về dân ca quan họ

Nghĩa của từ “Quan họ” có rất nhiều quan điểm khác nhau được lưu truyền lại. Theo lý giải của tác giả Nguyễn Khắc Bảo (2004) dựa vào bài Văn tế Trường lưu nhị nữ của thi hào Nguyễn Du, trong đó thi hào dùng từ Quan họ đối với các quân phường, chị em, trong làng - Là những từ chỉ “một nhóm người có chung một đặc điểm nào đó liên kết với nhau” [1, tr.68]. Vậy, Quan họ là nhóm người có cùng sở thích họ với một người đứng đầu được tôn xưng là quan. Về nghĩa của từ “Quan họ”, tác giả Hồng Thao cho rằng: “những liên anh, liên chị gọi nhau là “Quan họ” là “để đề cao, đồng thời để thi vị hóa bạn mình” [5, tr.28]. Quan họ là thể loại dân ca vô cùng đặc sắc, giai điệu đa dạng, các làn điệu rất phong phú, được truyền lại trong dân gian từ thế hệ này đến thế hệ khác dùng phương thức truyền khẩu. Hát Quan họ thường là lối hát đối đáp giao duyên giữa các “liên anh” và “liên chị”.

Nguồn gốc dân ca Quan họ

Các giai thoại dân gian, thể hiện những quan điểm của mình về các phương diện nguồn gốc bài bản Quan họ, giai thoại ấy là những giai thoại truyền miệng, tuy nhiên ta vẫn có những nhận định khách quan về nguồn gốc Quan họ. Có rất nhiều quan niệm

khác nhau về vấn đề thời gian ra đời của Quan họ dù nó có nguồn gốc như thế nào đi chăng nữa thì Quan họ ngày nay không chỉ là lối hát giao duyên giữa liên anh và liên chị đơn thuần mà nó còn thể tình cảm yêu thích của họ với người nghe, thưởng thức.

1.2. Vai trò của dân ca Quan họ đối với trẻ 5 – 6 tuổi

1.2.1. Giúp trẻ yêu ca hát

Chủ đề các bài hát giáo dục trong chương trình dạy cho trẻ những cảm xúc tích cực, rèn luyện thêm khả năng hát và cảm thụ một số làn điệu dân ca Quan họ phổ biến, phù hợp với độ tuổi của trẻ. Thông qua việc trẻ được nghe, học hát, được thể hiện bản thân mình trên sân khấu sẽ gọi cho các em sự yêu thích, gần gũi, say mê với âm nhạc dân tộc, trẻ hiểu được cái đẹp trong các làn điệu dân ca của đất nước, quê hương mình.

Tạo điều kiện phát triển thị hiếu âm nhạc, giúp trẻ thêm yêu ca hát, phát huy được năng khiếu có sẵn từ đó có được kỹ năng ca hát mạnh dạn, tự tin hơn. Không chỉ vậy, dân ca Quan họ còn mang lại giá trị nghệ thuật, giá trị văn hóa to lớn.

1.2.2. Giúp trẻ vận động và phát triển ngôn ngữ

Thông qua những làn điệu dân ca Quan họ trẻ làm quen nền văn hóa, ứng xử, nét đẹp trong ngôn ngữ. Bởi vì ở lứa tuổi này trẻ được ví như tờ giấy trắng, những vốn từ, những nhân vật, cử chỉ khác nhau, thông qua những câu hát, trải nghiệm về dân ca sẽ giúp trẻ mở mang kiến thức về xã hội thiên nhiên, thông qua môn âm nhạc đưa dân ca trong chương trình học giúp trẻ phát triển ngôn ngữ, đương Quan họ liên anh” “Đương Quan họ liên chị” tôn trọng nhau, những lời lẽ xưng hô ấy giúp trẻ phát triển ngôn ngữ phong phú hơn. Học mà chơi, chơi mà học. Trẻ được vận động được nhún nhảy theo giai điệu của làn điệu dân ca, những bài hát đậm tính chất quê hương, nét đẹp trong lời ca, ngấm dần trong tiềm thức của trẻ rất là đáng quý.

1.2.3. Giúp trẻ phát triển thể lực và trí tuệ

Việc tiếp cận học dân ca Quan họ giúp trẻ phát triển cả thể lực và trí tuệ thông qua kết hợp vận động qua giai điệu bài hát, cách ứng xử, nét đẹp của câu hát. Trò chơi là hoạt động chính trong chương trình giáo dục trẻ em, phương pháp giáo dục thuận tiện nhất là thông qua các trò chơi. Vì vậy, trong lĩnh vực giáo dục mầm non, việc truyền tải nội dung đến trẻ bằng trò chơi luôn được chú trọng. Âm nhạc là một loại hình nghệ thuật đặc biệt. Giáo dục Âm nhạc là một nội dung quan trọng trong chương trình “Chăm sóc Giáo dục Mầm non”. Nó có tác dụng tích cực, góp phần phát triển năng lực thẩm mỹ, trí tuệ và thể chất của trẻ em, tạo cơ sở hình thành con người Việt Nam mới. Để trẻ làm quen với âm nhạc truyền thống thông qua các trò chơi được vận động là phương pháp

hiệu quả nhất. Đặc biệt, Dạy học Quan họ còn rèn luyện cho trẻ kỹ năng nghe, biết, hiểu và cảm nhận qua giai điệu lời ca, tiết tấu và tính chất có thẩm mỹ cao của văn hóa Quan họ.

1.2.4. Giúp trẻ hình thành đạo đức, nhân cách

Để giúp trẻ hình thành đạo đức, nhân cách ở lứa tuổi mẫu giáo là rất quan trọng. Đó là nền tảng góp phần trong việc hình thành các hành vi sau này. Trẻ được giao tiếp với những người xung quanh hàng ngày, trong quá trình trẻ được tiếp cận giáo dục và dạy học, trẻ bước đầu biết được như thế nào là tốt, như thế nào là xấu, cảm nhận sự đánh giá của người lớn đối với những điều tốt và điều xấu.

Mặt khác đây là giai đoạn đầu tiên của việc hình thành nhân cách, Trẻ em là búp trên cành, những mầm non của đất nước, ấn tượng đầu tiên của thời thơ ấu thường để lại những dấu ấn trong suốt cả cuộc đời sau này. Vì vậy dạy trẻ hướng đến nền âm nhạc dân tộc, yêu quê hương, yêu làn điệu dân ca giúp trẻ nhớ về nguồn gốc. Giúp trẻ hình thành đạo đức nhân cách của trẻ. Đây là thời điểm thuận lợi cho việc giáo dục hình thành tình cảm thói quen hành vi đạo đức cho trẻ. Vì vậy cần phải tạo cho trẻ nền tảng đạo đức, nhân cách đúng đắn, chuẩn mực. Giáo dục đạo đức là một nội dung không thể thiếu trong giáo dục nhân cách con người, một bộ phận nền tảng của nền giáo dục Việt Nam.

1.2.5. Giúp trẻ hình thành tình yêu quê hương và tự hào về văn hoá truyền thống dân tộc

Dân ca Quan họ giúp trẻ bồi dưỡng tình yêu quê hương, đất nước ngay từ nhỏ bắt nguồn từ đặc điểm giọng nói, tâm sinh lý, phù hợp với lối sống, phong cách của quê hương. Việc đưa dân ca vào chương trình giáo dục cho trẻ mầm non là rất tốt góp phần gìn giữ và bảo tồn di sản dân tộc ta, là truyền lại điều quý báu cho thế hệ tương lai đem lại giá trị nghệ thuật, giá trị văn hóa to lớn. Trong các bài dân ca Quan họ kết hợp là những hình ảnh về quê hương đất nước, là những công việc lao động, là đức tính cần cù của người dân Việt Nam giúp trẻ nhận thức về đất nước con người, về truyền thống... Giáo dục trẻ lòng yêu nước phải bắt nguồn từ việc giáo dục đúng đắn về nhận thức và trách nhiệm, giáo dục chính những thứ gần gũi, giản dị trong cuộc sống hàng ngày như tình yêu làng xóm, láng giềng.

Qua dạy học dân ca Quan họ thấy được nét đẹp của làng quê, quê hương, của con người Việt Nam, từ đó giúp khơi gợi lòng tự hào dân tộc, tình yêu quê hương, đất nước, yêu đồng bào. Khi được học hát, cảm thụ, vận động trẻ được tiếp nhận tình yêu quê hương đất nước, dân tộc qua thông điệp mà câu hát mang lại. Chuyển tải tâm tư tình cảm, có tác động mạnh mẽ và sâu sắc đối với nhận thức của con người,

giúp trẻ thông qua học tập giáo dục về tình yêu quê hương, đất nước, tự hào về truyền thống dân tộc.

2. Đặc điểm tâm sinh lý và vai trò của dân ca Quan họ đối với trẻ 5 – 6 tuổi

2.1. Đặc điểm tâm sinh lý của trẻ 5 – 6 tuổi

2.1.1. Phát triển phản xạ chú ý

Trẻ được phát triển theo hướng biết chú ý đến phẩm chất tốt đẹp.

Biết chú ý đến các đối tượng khác, chú ý đến cách vui chơi, học tập hoặc lao động tự phục vụ. Trẻ có thể chú ý theo hướng chủ định được khoảng từ 37 - 51 phút, điều kiện cần là đối tượng chú ý hấp dẫn, thay đổi tránh nhàm chán, giúp kích thích được sự tò mò và ham hiểu biết của trẻ.

Trẻ có thể hướng sự chú ý vào 2,3 đối tượng cùng một lúc, tuy vậy chỉ mang tính tạm thời, phân phối chú ý của trẻ chưa bền vững, dễ dao động. Di chuyển chú ý của mình rất nhanh, nếu có sự hướng dẫn các bước di chuyển tốt. Do mới ở bước đầu hình thành nên rất dễ tạo ra sự phân tán chú ý ở trẻ. Vì vậy cần luyện tập các phẩm chất chú ý cho trẻ, thay đổi đồ chơi, cách chơi trò chơi tạo sự hấp dẫn cho trẻ.

2.1.2. Phát triển ngôn ngữ

Trẻ đang có xu hướng nắm vững ngữ âm và ngữ điệu khi sử dụng tiếng mẹ đẻ, bắt đầu biết bắt chước đọc diễn cảm, biết dùng điệu bộ bổ sung cho ngôn ngữ nói, vốn từ và cơ cấu ngữ pháp phát triển.

Các tính chất ngôn ngữ thường gặp ở trẻ 5 - 6 tuổi là: Ngôn ngữ giải thích, trẻ có nhu cầu nhận sự giải thích và cũng thích giải thích cho các bạn, giao tiếp với người xung quanh bằng những thông tin mà trẻ trực tiếp tri giác được trong khung cảnh. Vốn từ của trẻ chiếm 50% là danh từ, nên câu nói của trẻ thường ngắn gọn, rõ ràng.

Phát triển ngôn ngữ văn hoá của địa phương, cộng đồng thể hiện rõ trong ngôn ngữ của trẻ (nói ngọt, nói mát đầu...).

Tính cá nhân đã bộc lộ rõ qua các sắc thái khác nhau của trẻ, đặc biệt ở chức năng ngôn ngữ biểu cảm.

“Ngôn ngữ trong âm nhạc giúp trẻ nhỏ có thể cảm nhận và có những suy nghĩ, cảm xúc riêng. Điều này rất có lợi trong quá trình trẻ tự học và trau dồi thêm vốn từ vựng mới, rộng, phổ quát hơn. Từ đó tạo nên nền tảng để cải thiện năng lực giao tiếp xã hội của trẻ” [49, tr.59].

Để phát triển việc sử dụng ngôn ngữ trong giao tiếp và các tính chất của ngôn ngữ ở trẻ phụ thuộc phần lớn vào việc hướng dẫn và sự gương mẫu về lời nói của người lớn.

EDUCATION

2.1.3. Phát triển quá trình nhận thức

Các quá trình nhận thức vẫn đang hình thành và phát triển nối tiếp ở độ tuổi 4 – 5 tuổi nhưng từ 5 – 6 tuổi nhận thức tốt hơn biểu hiện:

Nhận thức ở các thể loại ở mức độ phong phú.

Nhận thức chủ định tâm lý ở mức độ rõ ràng hơn, ý thức hơn.

Nhận thức mục đích được hình thành và phát triển ở mức độ cao hơn.

Mức độ nhạy cảm của các giác quan nhận thức nhanh hơn.

Mức độ quan trọng chủ yếu đề cập tới là quá trình phát triển tâm lý mạnh mẽ và đặc trưng nhất, đó là tư duy.

Nhận thức được phát triển tư duy ở độ tuổi này rất mạnh mẽ các thao tác được thiết lập nhanh chóng, liên tưởng mối quan hệ giữa các sự kiện, hiện tượng, thông tin giữa mới và cũ, gần và xa...

Ở lứa tuổi 5 - 6 tuổi trẻ đã phát triển cả 3 loại tư duy là: tư duy hành động trực quan, tư duy hình ảnh trực quan, tư duy trừu tượng các loại tư duy đều được phát triển ở trẻ. Âm nhạc tác động đến tốc độ phản xạ của trẻ, nhịp và giai điệu của một bản nhạc được đánh giá là tác động khá nhiều đến tốc độ phản xạ bình thường của trẻ. Bất kỳ đứa trẻ nào có cơ hội thường xuyên tiếp xúc với âm nhạc cũng đều được rèn luyện khả năng này. Đây cũng là một trong những lý do quan trọng để các công ty sản xuất đồ chơi cho trẻ nhỏ luôn cố gắng thêm âm nhạc hoặc các yếu tố liên quan vào sản phẩm của mình. Điều này góp phần tăng thêm tính có hồn cho sản phẩm.

2.1.4. Phát triển xúc cảm và tình cảm bạn bè

Sự phát triển xúc cảm của trẻ giai đoạn 5 - 6 tuổi có phần ổn định hơn so với trẻ 4 - 5 tuổi, ở mức độ phát triển phong phú và phức tạp tăng dần được thể hiện khi trẻ giao tiếp với mọi người xung quanh. Ở lứa tuổi của trẻ đời sống xúc cảm còn dễ bị dao động và mang nhiều tính chất tình huống. Tình cảm trí tuệ của trẻ vẫn đang trong quá trình phát triển, điều mới lại đều kích thích sự khám phá, tìm tòi, sự say mê thích thú của trẻ; tính tò mò ham hiểu biết ở giai đoạn này có nhiều xúc cảm tích cực trong vui chơi, học tập, lao động tự phục vụ cũng góp phần thúc đẩy phát triển tình cảm trí tuệ của trẻ.

Trẻ lĩnh hội được ý nghĩa và dần hiểu và bước đầu phân biệt các chuẩn mực hành vi tốt, xấu. Qua cách vui chơi tiếp xúc giao tiếp với mọi người, thói quen nếp sống tốt được rèn luyện hàng ngày cùng gia đình, nhà trường xây dựng các lớp MGTốt chuẩn mực cho trẻ... Trẻ dần thức được nhiều hành vi tốt đẹp, có thể thực hiện để vui lòng mọi người.

Tuy nhiên, do tình cảm của trẻ đang trong quá trình hình thành, phát triển nên tình cảm ở lứa tuổi này còn chưa bền vững, chưa sâu sắc.

3. Biện pháp dạy dân ca Quan họ cho trẻ theo hướng trải nghiệm

3.1. Dạy trẻ học dân ca Quan họ thông qua kể chuyện

Để xây dựng nội dung dạy trẻ học dân ca Quan họ chúng ta có thể áp dụng phương pháp dạy trẻ học kể chuyện. Việc dạy học kể chuyện sẽ giúp trẻ phát triển khả năng nghệ thuật, tăng cường khả năng giao tiếp và giúp trẻ hiểu rõ hơn về văn hóa cũng như phong tục truyền thống của người Bắc Ninh - Kinh Bắc

Giáo viên có thể lựa chọn những câu chuyện có nội dung liên quan đến sinh hoạt văn hóa Quan họ, lối chơi, cách ứng xử trong giao tiếp của người Quan họ... hay dạy trẻ nghe hát 1 số làn điệu Quan họ để từ đó giúp trẻ hiểu rõ hơn về văn hóa truyền thống của người Quan họ nói riêng, người Việt Nam nói chung. Giáo viên kết hợp dạy học dân ca Quan họ và nghe kể chuyện cho trẻ 5 – 6 tuổi qua bài hát “Khách đến chơi nhà”, đây là bài hát quen thuộc, nằm trong hệ thống giọng vật và thường được dùng để mở đầu cho canh hát hoặc mỗi khi có khách quý đến chơi nhà của liền anh, liền chị Quan họ.

Trích lời bài hát:

“Mấy khi khách đến chơi nhà
Đốt than quạt nước pha trà mời xơi
Trà này quý lắm người ơi
Mỗi người mỗi chén cho em vui lòng...”

Nội dung bài hát thể hiện sự trân trọng mến khách của người Quan họ nói riêng và người dân Việt Nam nói chung. Với thể thơ lục bát (6/8) dễ thuộc, qua bài hát, giáo viên có thể đặt câu hỏi với trẻ như: Khi nhà chúng ta có khách đến chơi thì các con cần phải làm gì? Các con có chào hỏi khách không? Có mời khách vào trong nhà rót nước mời khách không?... Kết hợp việc hát và kể chuyện như vậy, hy vọng sẽ giáo dục cho trẻ biết tôn trọng khách, những cử chỉ lịch lãm của người chủ nhà hay phong tục tập quán của người Việt Nam nói chung, người Kinh Bắc nói riêng.

3.2. Dạy trẻ học hát kết hợp xem biểu diễn dân ca Quan họ thông qua gặp gỡ, giao lưu với nghệ sĩ

Việc xây dựng nội dung dạy trẻ học dân ca Quan họ đối với bậc học Mầm non có thể được thực hiện thông qua việc kết hợp giữa học hát Quan họ tại lớp đối với trẻ 5 – 6 tuổi và thông qua các buổi gặp gỡ giao lưu với nghệ sĩ. Dạy học hát tại lớp sẽ giúp trẻ học được lời ca, nhận biết giai điệu và gõ nhịp theo bài hát, tuy nhiên việc dạy học hát dân ca Quan họ cho trẻ mầm non không thể đòi hỏi yêu cầu cao về kỹ thuật hát hay kỹ năng biểu diễn mà chủ yếu là học để các con biết và thêm yêu thích dân ca Quan họ.

Giáo viên có thể chọn làn điệu “Mười nhớ” – Dân ca Quan họ Bắc Ninh để dạy học, với bài hát này có tiết tấu đơn giản, giai điệu dễ thuộc, vì vậy sẽ phù hợp

EDUCATION

với độ tuổi cuối bậc học mầm non. Giáo viên sẽ phân nhóm cho trẻ, giới thiệu lời ca của bài và hai loại dụng cụ gõ có âm sắc khác nhau để thể hiện rõ ràng sự khác nhau về nhịp phách, trường độ, âm sắc.

VD: Nốt đen và đơn dùng trống (C), nốt móc đơn dùng thanh phách (T)

Một em nhớ đôi bạn chung tình

C T T T C T C

Giáo viên cho trẻ đọc lời của bài hát sau đó sử dụng kết hợp với đồ dùng gõ như trống con, thanh phách tre vào việc phân biệt và gõ tiết tấu, gõ các âm hình tiết tấu chủ đạo. Sau khi trẻ đã quen với giai điệu và nhịp điệu của bài hát, giáo viên sẽ dạy trẻ hát theo lời nhạc và điều chỉnh giọng hát sao cho phù hợp với nhịp điệu của bài hát. Việc kết hợp giữa học dân ca Quan họ với giai điệu, tiết tấu đem lại cho trẻ không chỉ kiến thức về hát mà còn giúp trẻ điều chỉnh giọng hát sao cho chính xác cao độ, tiết tấu hơn, hiểu giá trị âm nhạc của dân ca Quan họ, cũng như hình dung được cảnh vật với âm thanh và hình ảnh quen thuộc trong bài hát.

Ngoài ra, để trẻ hiểu và thực hành tốt việc học biểu diễn dân ca Quan họ, nên tổ chức cho trẻ học thông qua gặp gỡ, giao lưu với nghệ sĩ. Bằng cách tổ chức cho trẻ mặc trang phục liên anh, liên chị Quan họ, tham gia biểu diễn Dân ca Quan họ cùng các nghệ sĩ sau khi đã học thuộc bài hát, vì qua những buổi biểu diễn này sẽ giúp trẻ có cơ hội được khám phá thể hiện bản thân, đây cũng là một hình thức để trẻ ôn tập nhờ vậy giúp trẻ tự tin thể hiện trước đông người. Việc được gặp gỡ và biểu diễn với các nghệ sĩ còn giúp trẻ rèn luyện khả năng giao tiếp, tăng cường sự tự tin và trải nghiệm khi được là liên anh, liên chị Quan họ. Ngoài ra, chương trình và cách thức tiếp cận này còn giúp cho trẻ học những kỹ năng cần thiết trong việc tổ chức hoạt động gắn kết trong quá trình học tập

3.3. Dạy trẻ học dân ca Quan họ thông qua hoạt động trải nghiệm ở địa phương

Để trẻ học dân ca Quan họ tốt và phong phú trong cách tổ chức dạy, giáo viên có thể áp dụng phương pháp cho trẻ tham gia hoạt động dã ngoại trải nghiệm ở địa phương. Trước tiên, nên tổ chức cho trẻ đi tham quan các làng Quan họ gốc ở địa phương có các câu lạc bộ và nghệ nhân Quan họ như: Làng Viêm Xá, Đào Xá, Châm Khê, Bò Sơn... để trẻ được trải nghiệm và tìm hiểu về lịch sử, tên gọi, ý nghĩa của loại hình nghệ thuật hát dân ca Quan họ. Tiếp theo, tổ chức cho trẻ gặp gỡ các nghệ nhân Quan họ để thưởng thức và tìm hiểu cách hát của các nghệ nhân, đồng thời trẻ sẽ được các nghệ nhân giải thích những từ khóa trong lời ca của Quan họ, ví dụ khi nghe các nghệ nhân hát bài dân ca Quan họ "Trên rừng 36 thứ chim"

Trích lời ca:

"Trên rừng ba mươi sáu ấy mấy chim em mà thứ chim

Thứ chim là chim chèo bẻo, thứ chim là chim chích choè

Trông về nơi í í Quan họ có người trồng tre đây còn như..."

Trẻ có thể đặt câu hỏi để nghệ nhân trả lời như: Thưa nghệ nhân tại sao bài hát lại có tên là 36 thứ chim ạ? chim chèo bẻo là gì? chim chích choè là gì ạ?...sau câu hỏi của trẻ nghệ nhân sẽ giải thích chi tiết cho các con lắng nghe. Dựa vào ngữ cảnh giáo viên có thể đặt câu hỏi cho các con như: Các con có thích giống các liên anh, liên chị không? có thích mình được hóa thân đóng vai thành các liên anh, liên chị không? Có thể giáo viên sẽ đề xuất học cùng các con học trò đầu tiên của bài hát.

Việc học dân ca Quan họ thông qua hoạt động trải nghiệm ở địa phương giúp cho trẻ có thể thấy được vẻ đẹp và giá trị của Quan họ truyền thống mang lại, từ đó giúp trẻ thêm yêu thích và muốn được học dân ca Quan họ, đồng thời tạo cho trẻ có ý thức, trách nhiệm với việc gìn giữ những giá trị tốt đẹp của âm nhạc dân tộc nói chung hay dân ca Quan họ nói riêng.

KẾT LUẬN

Hoạt động Âm nhạc đối với trẻ em là một trong những hoạt động không thể thiếu và có ý nghĩa vô cùng quan trọng, đây là điều kiện thuận lợi cho sự phát triển toàn diện của trẻ. Dạy học dân ca nói chung và dân ca Quan họ nói riêng sẽ giúp các em phát triển tốt về ngôn ngữ, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ, khả năng biểu diễn, cảm thụ về âm nhạc. Bên cạnh đó, không chỉ giúp trẻ có một tình yêu, lòng say mê với âm nhạc truyền thống, mà còn giúp trẻ năng động, tự tin hơn trong giao tiếp, cuộc sống, trong môi trường học tập và lao động sau này và đây cũng là một biện pháp hữu hiệu để gìn giữ, bảo tồn những giá trị tốt đẹp của dân ca Quan họ "Di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại".

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Khắc Bảo (2004), "Nguyễn Du hiểu về từ Quan họ", Tạp chí Ngôn ngữ, (số 5), Hà Nội.
2. Lê Thị Đức - Lý Thu Hiền - Phạm Thị Hòa (2003), Các hoạt động âm nhạc của trẻ mầm non, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
3. Ngô Thị Hòa (1996), Nghiên cứu âm nhạc với lứa tuổi mẫu giáo, Luận văn Thạc sĩ Nghệ thuật, Nhạc viện Hà Nội.
4. Nguyễn Thị Hòa (2008), Phát huy tính tích cực nhận thức của trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.
5. Đặng Văn Lung, Hồng Thao, Trần Linh Quý (1978), Quan họ - Nguồn gốc và quá trình phát triển, Nxb Khoa học xã hội.